

VENDIM
Nr. 11, datë 16.4.2018

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“

në datën 15.2.2018, me sekretare Belma Lleshi, mori në shqyrtim në seancë plenare, çështjen me nr. 2 akti, që i përket:

KËRKUES: Vasil Petre

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Drejtoria e Sigurimeve Shoqërore, Korçë, Instituti i Sigurimeve Shoqërore

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën i vendimeve nr. 2281, datë 4.11.2013, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë; nr. 1732, datë 13.5.2014, të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë; nr. 00-2017-1718, datë 5.7.2017, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42/1, 131/1/”f” dhe 134/1/”i” dhe paragrafi 2 i nenit 134 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi shqyrtoi kërkesën e kërkuarit për pranimit të kërkesës dhe prapësimin e subjektit të interesuar, që kërkojë rrëzimin e saj,

VËREN:

I

1. Kërkuarisi ka qenë ushtarak aktiv për periudhën 30.5.1977–1.5.2001. Që nga viti 2001 ai është ushtarak në rezervë dhe i ka lindur e drejta e trajtimit me pagesë kalimtare për 2 vjet. Në bazë të ligjit nr. 8521, datë 13.3.1999, “Për sigurimin shoqëror suplementar të ushtarakëve të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë”, me vendimin nr. 386, datë 16.6.2003 të DRSSH-së, Korçë, ai ka dalë në pension të parakohshëm për vjetërsi shërbimi me masë pensioni 12.232 lekë në muaj.

2. Duke mos qenë dakord me masën e pensionit të llogaritur nga DRSSH-ja, Korçë, kërkuarisi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, e cila, me vendimin nr. 119, datë 14.1.2009, ka pranuar kërkesëpadinë, duke detyruar DRSSH-në, Korçë t’i lidhë pensionin e parakohshëm në masën 21.562 lekë në muaj, plus shtesat eventuale pas datës 1.5.2003, si dhe palën e paditur t’i paguajë paditësit diferencat midis pensionit të llogaritur sipas disponimit të mësipërm të vendimit dhe shumës së përfituar në fakt prej tij, prej datës 1.5.2003 deri në ditën e ekzekutimit të vendimit. Ky vendim rezulton të jetë lënë në fuqi edhe nga Gjykata e Apelit Korçë, me vendimin nr. 131, datë 27.4.2009.

3. Në zbatim të vendimit nr. 119 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, që ka marrë formë të prerë, DRSSH-ja, Korçë ka bërë rilogaritje të pensionit bazuar në dispozitivin e vendimit. Me vendimin nr. 386/2, të datës 3.5.2009, kërkuarisi i është caktuar pensioni 28.797 lekë në muaj dhe më pas me shtesat përkatëse në 31.446 lekë në muaj. Ky vendim ka përcaktuar pensionin për periudhën 1.5.2003–27.6.2009.

4. Në të njëjtën datë me vendimin nr. 386/2 ka dalë edhe vendimi nr. 386/3 i DRSSH-së, duke bërë rilogaritjen e pensionit në bazë të nenit 29 të ligjit nr. 10142, datë 15.5.2009, “Për sigurimin shoqëror

suplementar të ushtarakëve të Forcave të Armatosura, të punonjësve të Policisë së Shtetit, të Gardës së Republikës, të Shërbimit Informativ të Shtetit, të Policisë së Burgjeve, të Policisë së Mbrojtjes nga Zjarri dhe të Shpëtimit e të punonjësve të Shërbimit të Kontrollit të Brendshëm në Republikën e Shqipërisë” (në vijim: ligji nr. 10142/2009) nga data 27.6.2009 deri në datën 10.11.2019, pra nga data që ndërpret efektet vendimi nr. 386/2 deri në daljen në pension pleqërie të kërkuarit në masën 18.004 lekë.

5. Në bazë të këtij ligji, si dhe të aktit normativ të Këshillit të Ministrave nr. 5, datë 10.11.2010, me vendimin nr. 386/4, datë 6.8.2012, DRSSH-ja, Korçë ka vendosur që masa e pensionit të parakohshëm të kërkuarit të caktohet në shumën 14.577 lekë, me të drejtë pagese prej datës 1.7.2009 deri në datën 30.10.2019. Po në këtë vendim paditësi është shpallur debitor për përfitimet e marra nga momenti i hyrjes në fuqi të ligjit të ri, përfitime që janë marrë referuar shumës së përcaktuar në vendimin nr. 119, datë 14.1.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë.

6. Duke mos qenë dakord me këtë rillogaritje, kërkuari ka paraqitur kërkesëpadi në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Korçë, duke kundërshtuar vendimin nr. 386/4, datë 6.8.2012, të DRSSH-së, Korçë dhe rillogaritjen e pensionit. Pranë kësaj gjykate paditësi ka pretenduar se i janë cenuar të drejtat e fituara me vendim të mëparshëm gjykate nëpërmjet një akti administrativ. Gjykata ka çmuar se kërkesëpadi duhej rrëzuar, pasi nuk ishte paraqitur brenda afatit 30-ditor të kundërshtimit të akteve administrative, si dhe sepse akti administrativ i DRSSH-së, Korçë, nr. 386/4, datë 6.8.2012 është nxjerrë në përputhje me ligjin.

7. Kërkuari i drejtuar Gjykatës së Apelit Korçë, e cila ka vendosur me vendimin nr. 80, datë 25.2.2014, të shpallë moskompetencën dhe dërgimin për kompetencë Gjykatës Administrative të Apelit. Gjykata Administrative e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1732, datë 13.5.2014, vendosi lënien në fuqi të vendimit nr. 2281, datë 4.11.2013, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë. Sipas kësaj gjykate nuk ka shkak ligjor të pranohet pretendimi i paditësit për cenimin e së drejtës së fituar, për shkak të karakterit prapaveprues të nenit 29/2, të ligjit nr. 10142, datë 15.5.2009, dhe mënyrës së përlogaritjes së tij mbi pagën mesatare neto, sipas ndryshimeve ligjore, me ligjin nr. 10367, datë 23.12.2010, për miratimin e aktit normativ me fuqinë e ligjit nr. 5, datë 10.11.2010, të Këshillit të Ministrave.

8. Kërkuari është ankuar pranë Gjykatës së Lartë, e cila në Kolegjin Administrativ (Dhomë Këshillimi) ka vendosur mospranimin e rekursit.

II

9. **Kërkuari** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese në datën 2.11.2017, duke pretenduar në mënyrë të përmbledhur:

9.1. *Është cenuar parimi i sigurisë juridike*, pasi për caktimin e masës së pensionit të parakohshëm ka pasur një vendim gjyqësor të formës së prerë dhe DRSSH-ja nuk mund të mos e marrë në konsideratë atë. Po ashtu, gjykatat e zakonshme nuk e kanë marrë parasysh as vendimin e formës së prerë të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë nr. 119, datë 14.1.2009, as vendimin nr. 2577, datë 25.9.2009, të dhënë në favor të kërkuarit. Kërkuari shpallet debitor me vendim administrativ, sepse ka përfituar shumën me vendime gjyqësore të formës së prerë dhe kjo e cenon standardin e sigurisë juridike.

9.2 *Është cenuar parimi i sigurisë juridike*, pasi gjykatat i referohen vendimit nr. 2, datë 18.2.2013, të Gjykatës Kushtetuese, sipas të cilit interesi publik prevalon përpara parimit të sigurisë juridike, në arsyetimin e tyre, por në fakt ky vendim nuk shprehet për pensione të përcaktuara me vendime të mëparshme gjyqësore dhe kësaj rrethane gjykatat nuk i referohen. Në këtë vendim Gjykata Kushtetuese legjitimon rillogaritjen e përfitimeve me kushtin e mospërkeqësimit të situatës pozitive të individit përfitues. Në fakt, vendimet e gjykatave janë marrë në kundërshtim me vendimin nr. 33, datë 24.6.2010 të Gjykatës Kushtetuese, që interpreton nenin 29 të ligjit nr. 10142/2009, ku përcaktohet se masa e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi do të vazhdojë të jetë e tillë sa është përcaktuar nga DRSSH-ja, nëse ligji është zbatuar drejt prej saj në momentin e nxjerrjes së vendimit ose nga gjykata që ka korrigjuar gabimin e organit administrativ.

9.3. Është cenuar standardi i gjykatës së caktuar me ligj, pasi Gjykata Administrative e Apelit duhej të mos i referohej Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, por ta rikthente çështjen për rigjykim pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Administrative Korçë, në përputhje dhe me vendimin unifikues nr. 3, datë 6.12.2013, të Gjykatës së Lartë. Në këtë kontekst edhe vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë nuk respekton standardin e “gjykatës së caktuar me ligj”. Po kështu, Gjykata e Apelit ka cenuar edhe standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor, sepse nuk u ka dhënë përgjigje argumenteve të parashtruara në ankim nga pala paditëse, duke krijuar edhe dyshime për anësi në gjykim.

9.4. Është cenuar e drejta e aksesit në gjykatë, pasi rekursi i kërkuar nuk ka qenë në kushtet e “haptazi të pabazuara” që Kolegji Administrativ të mos e gjykonte çështjen në seancë gjyqësore në praninë e palëve.

9.5. Është cenuar standardi i arsytimit, pasi në pjesën arsyetuese të vendimit të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nuk ka përputhshmëri mes shkaqeve të paraqitura në rekurs nga kërkuar dhe arsytimit të vendimit, edhe pse ato lidhen me pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit të rregullt ligjor, si: siguria juridike, fuqia prapavepruese dhe gjykata e caktuar me ligj. Ky vendim nuk plotëson as kriteret minimale të standardit të arsytimit.

10. **Subjekti i interesuar**, Instituti i Sigurimeve Shoqërore, prapësoi se:

10.1. DRSSH-ja, Korçë ka vepruar në përputhje me nenin 29 të ligjit nr. 10142/2009, lidhur me llogaritjen e pensionit të parakohshëm të paditësit, si dhe aktin normativ nr. 5, datë 10.11.2010.

10.2. Cenimi i pozitës juridike të kërkuar, nga aplikimi i kriterëve të aktit normativ, ka ardhur si pasojë e zbatimit të legjislationit në fushën e sigurimeve, objekt shqyrtimi, i detyrueshëm për palët dhe gjykatat, pavarësisht pasojave.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuar

11. Individidi, në kuptim të neneve 131/1/“P”, 134/1/“I” dhe 134/2 të Kushtetutës, mund të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese kur pretendon se i janë cenuar të drejtat themelore kushtetuese.

12. Neni 71 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar parashikon: “Çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, kur është palë në një proces ligjor ose kur është bartës i të drejtave dhe i lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, ka të drejtë të kundërshtojë para Gjykatës Kushtetuese çdo akt që cenon të drejtat dhe liritë e parashikuara në Kushtetutë, sipas kriterëve të parashikuara në nenin 71/“a” të këtij ligji”. Ndërsa neni 71/“a” i ligjit parashikon: “Ankimi kushtetues individual shqyrtohet nga Gjykata Kushtetuese, kur: a) kërkuar ka shteruar të gjitha mjetet juridike efektive para se t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese ose kur legjislationi i brendshëm nuk parashikon mjete juridike efektive në dispozicion; b) kërkesa paraqitet brenda afatit 4-mujor nga konstatimi i cenimit; c) pasojat negative të pretenduara janë të drejtpërdrejta dhe reale për kërkuar; ç) shqyrtimi i çështjes nga Gjykata Kushtetuese do të mund të rivendoste në vend të drejtën e shkelur të individit.”.

13. Kërkuar legjitimohet *ratione personae* në lidhje me pretendimet e tij, të cilat i ka paraqitur në kërkesë, në kuptim të neneve 131/1/“P” dhe 134/1/“I” të Kushtetutës, si dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit 4-mujor, të parashikuar nga ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar.

14. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae* vërehet se kërkuar ka ngritur pretendime të cilat *prima facie* lidhen me të drejtën kushtetuese për një proces të rregullt ligjor procedural.

B. Mbi themeluesin e pretendimeve

B.1. Për pretendimin e cenimit të parimit të sigurisë juridike, pasi të drejtat e fituara me vendim gjyqësor janë cenuar nëpërmjet një akti administrativ

15. Kërkuesi ka pretenduar se gjykatat e zakonshme nuk e kanë marrë parasysh as vendimin e formës së prerë të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë nr. 119, datë 14.1.2009, as vendimin nr. 2577, datë 25.9.2009 të dhënë në favor të kërkuesit, as vendimin nr. 33, datë 24.6.2010 të Gjykatës Kushtetuese, me të cilin është interpretuar neni 29 i ligjit nr. 10142/2009. Kërkuesi shpallet debitor me vendim administrativ, sepse ka përfituar shuma me vendime gjyqësore të formës së prerë dhe kjo cenon standardin e sigurisë juridike.

16. Gjykata ka theksuar se parimi i shtetit të së drejtës, i sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës, është një nga parimet themelore në shtetin e së drejtës. Jurisprudenca kushtetuese konceptin e sigurisë juridike, të të drejtave të fituara dhe të pritshmërive të ligjshme i referon te parimi i shtetit të së drejtës. Siguria juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit të shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin. Ndërsa në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që kur gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim. Kur vendimi ka marrë formë të prerë, ai është i detyrueshëm për palët, trashëgimtarët e tyre, për personat që tërheqin të drejta nga palët, për gjykatën që ka dhënë vendimin dhe për të gjitha gjykatat dhe institucionet e tjera. Asnjë gjykatë nuk mundet të gjykojë sërish të njëjtën padë kundrejt të njëjtave palë (*shih vendimin nr. 10, datë 13.2.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Edhe Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka nënvizuar se parimi në bazë të të cilit një vendim përfundimtar i formës së prerë është gjë e gjykuar dhe zgjidh mosmarrëveshjen midis palëve me një efekt përfundimtar, është një element themelor i gjykimit të drejtë, që garantohet nga neni 6 i Konventës në çështjet civile. Parimi i sigurisë juridike dikton që kur një mosmarrëveshje civile është shqyrtuar në themel nga gjykata, vendimi i saj nuk vihet më në diskutim (*shih vendimin nr. 10, datë 13.2.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Për sa u përket të drejtave të fituara si element i këtij parimi, Gjykata është shprehur se çdo proces ku vihen në dyshim të drejtat e fituara, nuk mund të konsiderohet se qëndron jashtë nocionit të “procesit të rregullt”, përderisa diskutohet e vendoset lidhur me këto të drejta të fituara. Ky parim është i detyrueshëm të respektohet në të gjitha fazat e një procesi ku pretendohet cenimi i të drejtave të fituara dhe siguria juridike që rrjedh prej tyre (*shih vendimin nr. 10, datë 13.2.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Gjykata vëren se kërkuesit i është njohur e drejta e përfitimit të pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi në bazë të vendimit të formës së prerë nr. 119, datë 14.1.2009, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë. Në vendimin e saj, kjo gjykatë i është referuar, si bazë ligjore për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, ligjit nr. 8521/1999 dhe ka pranuar kërkesëpadinë e kërkuesit, duke vendosur detyrimin e DRSSH-së, Korçë që t’i lidhë pensionin e parakohshëm në masën 21.562 lekë në muaj, plus shtesat eventuale pas datës 1.5.2003, si dhe duke e detyruar palën e paditur t’i paguajë paditësit diferencat midis pensionit të llogaritur sipas disponimit të mësipërm të vendimit dhe shumës së përfituar në fakt prej tij prej datës 1.5.2003 deri në ditën e ekzekutimit të vendimit.

20. Me miratimin e ligjit nr. 10142/2009 u shfuqizua, mes të tjerash, edhe ligji nr. 8521/1999, në bazë të të cilit kishte përfituar kërkuesi. Neni 14 i ligjit nr. 10142/2009 rregullonte masën e përfitimit të pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, kurse neni 27 parashikonte kategorinë e ushtarakëve që nuk përfitonin nga ky ligj. Ndërsa në nenin 29 të ligjit parashikohej mënyra se si do të kryhej rillogaritja e të drejtave të njohura. Këto dispozita u kundërshtuan në Gjykatën Kushtetuese, e cila, me vendimin nr. 33, datë 24.6.2010, vendosi shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të neneve 14/2 dhe 27 të këtij ligji, me arsyetimin se binin ndesh me parimin e sigurisë juridike. Në lidhje me atë pjesë të kërkesës që i referohej nenit 29 të ligjit, Gjykata, bazuar në metodën e interpretimit pajtues, vlerësoi: “Qëllimi i dispozitave të nenit 29 të ligjit objekt gjykimi, duke u nisur nga konteksti i saj, si dhe konteksti i përgjithshëm i këtij ligji, është që kjo rillogaritje e këtyre të drejtave të fituara në zbatim të ligjeve të mëparshme ose dhe të vendimeve të gjykatave, do të bëhet vetëm në rast se ndryshon pozitivisht, pra përmirëson situatën e përfituesve. Në asnjë rast nuk lejohet që të kryhet një rillogaritje që do të çonte në përkeqësimin e situatës pozitive ose në cenimin e të drejtave të fituara. Në rast të kundërt, pra nëse do të bëhej një interpretim dhe zbatim ndryshe i kësaj dispozite, atëherë do të ishim përpara cenimit të parimit të sigurisë juridike.”.

21. Pas hyrjes në fuqi të këtij vendimi u miratua akti normativ nr. 5, datë 10.11.2010 (i miratuar me ligjin nr. 10367, datë 23.12.2010), i cili plotësoi boshllëkun e krijuar nga shfuqizimi i disa dispozitave të ligjit nr. 10142/2009. Sipas tij, përfitimet llogariteshin në bazë të pagës referuese, e cila ishte paga mujore për gradë ose funksion dhe shtesat mbi të. Akti normativ ndryshoi nenin 4 të ligjit, duke parashikuar referimin e përlllogaritjes të vlera neto e pagës, si edhe ndryshoi pikat 1 dhe 2 të nenit 14, duke parashikuar se pensioni i parakohshëm për personat që plotësojnë kushtet e përfitimit është 1.5 për qind e pagës mesatare referuese mujore neto për çdo vit shërbimi.

22. Edhe akti normativ u kundërshtua në Gjykatën Kushtetuese, e cila, me vendimin nr. 2, datë 18.2.2013, vendosi rrëzimin e kërkesës me arsyetimin se përmbajtja e saj nuk binte ndesh me parimin e sigurisë juridike. Sipas saj: “Në çështjen në shqyrtim është evidente se masa e përfitimit të sigurimit suplementar është zvogëluar si pasojë e vendosjes si pagë referuese pagën mujore neto. Gjykata çmon se aktet objekt shqyrtimi respektojnë raportin e drejtë midis interesit publik dhe garantimit të mirëfunksionimit të buxhetit publik, i cili do të pësonte një goditje të konsiderueshme nëse nuk bëhej ndërhyrja në skemën e pensioneve. Aktet që kundërshtohen nuk mohojnë të drejtën për përfitimin e sigurimit suplementar, ato vetëm bëjnë një përlllogaritje, e cila është reale dhe e arsyeshme në raport me të gjitha kategoritë e subjekteve përfituese, duke respektuar në këtë mënyrë edhe parimin e barazisë mes përfituesve. Gjykata vlerëson se megjithëse skema e re e llogaritjes së masës së sigurimit suplementar ka sjellë uljen e të ardhurave për përfituesit, kjo ndërhyrje është në përpjesëtim të drejtë me qëllimin që e ka diktuar atë.”.

23. Gjykata ka theksuar se zbatimi i detyrueshëm i vendimeve të saj është i garantuar nga Kushtetuta, e cila në nenet 132 dhe 145 të saj sanksionon shprehimisht këtë koncept kushtetues. Ndikimi i padiskutueshëm i vendimeve të Gjykatës Kushtetuese është i tillë që iu imponon të gjitha organeve shtetërore, duke mos përjashtuar as gjykatat, fuqinë detyruese të arsyetimit të vendimit të saj. Arsyetimi që përdor Gjykata Kushtetuese në vendimet e saj ka forcën e ligjit, çka buron nga autoriteti i këtij organi për të thënë fjalën e fundit në çështjet për të cilat të tjerët tashmë janë shprehur. Çdo qëndrim i kundërt krijon një precedent të rrezikshëm në marrëdhëniet institucionale (*shih vendimin nr. 18, datë 14.4.2015, të Gjykatës Kushtetuese*). Vendimet e Gjykatës kanë fuqi detyruese të përgjithshme dhe janë përfundimtare. Ato përbëjnë jurisprudencë kushtetuese, për rrjedhojë kanë efektet e forcës së ligjit. Efekti detyrues i këtyre vendimeve ka të bëjë si me pjesën urdhëruese, ashtu edhe me pjesën arsyetuese të vendimit. Ky efekt që pasqyrohet mbi argumentet thelbësore të vendimit të saj përbën edhe një *ratio decidendi*, eliminimi i të cilave do ta bënte vendimin, në tërësinë e tij, të pakuptimtë. Në këtë pikëpamje, Gjykata ka theksuar se nga standardi i detyrimit të zbatimit të vendimarrjes kushtetuese nuk mund të bëjë përjashtim as vetë ajo (*shih vendimin nr. 44, datë 29.6.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Duke iu kthyer rastit konkret, vërehet se me vendimin nr. 386/4, datë 6.8.2012, DRSSH-ja, Korçë ka vendosur që masa e pensionit të parakohshëm të kërkuarit të caktohet në shumën 14.577 lekë, me të drejtë pagese prej datës 1.7.2009 deri në datën 30.10.2019. Po në këtë vendim paditësi është shpallur debitor për përfitimet e marra nga momenti i hyrjes në fuqi të ligjit të ri, përfitime që janë marrë referuar shumës së përcaktuar në vendimin nr. 119, datë 14.1.2009, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë.

25. Sipas këtij vendimi, bazuar në nenin 29 të ligjit nr. 10142/2009, pensionet e caktuara në përputhje me ligjin nr. 8087/1996, i cili është ndryshuar me ligjin nr. 8521/1999, do të rillogariten duke përfshirë këtu edhe ato të caktuara me vendime gjyqësore. Në proceset gjyqësore të kundërshtuara kërkuar ka pretenduar cenimin e parimit të sigurisë juridike, si për shkak të mosmarrjes parasysh të vendimit gjyqësor të formës së prerë, ashtu edhe për shkak të moszbatimit të vendimit të Gjykatës Kushtetuese nr. 33, datë 24.6.2010, në lidhje me mënyrën se si është interpretuar neni 29 i ligjit nr. 10142/2009.

26. Sipas gjykatës së shkallës së parë, në nenin 29 përcaktohet shprehimisht detyrimi i DRSSH-së për të bërë një përlllogaritje të re në bazë të kriterëve ligjorë të vendosura dhe se kjo dispozitë u referohet edhe pensioneve të caktuara me vendime gjyqësore. Për sa i takon vendimit të Gjykatës së Apelit, ai është shprehur se edhe pse kemi cenim të parimit të sigurisë juridike nga rregullimi i ri, kjo ndërhyrje është bërë

duke respektuar kriteret kushtetuese. Këtë arsyetim Gjykata e Apelit Korçë e ka mbështetur në vendimin nr. 2, datë 18.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese. Rezulton, gjithashtu, se pretendimi në lidhje me cenimin e parimit të sigurisë juridike është ngritur nga kërkuesi edhe në Gjykatën e Lartë, e cila ka vlerësuar se shkaqet e paraqitura në rekurs nuk janë nga ato që parashikohen në nenin 58 të ligjit nr. 49/2002.

27. Me vendimin unifikues nr. 3, datë 24.11.2016 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë janë shtruar për zgjidhje disa pyetje të lidhura me fushën e zbatimit të legjislacionit të sigurimeve shoqërore edhe në kontekstin e kësaj çështjeje, për të cilat gjykatat e zakonshme kanë pasur qëndrime të ndryshme.

28. Për sa më lart, vlerësojmë se Gjykata e Lartë duhej t'i jepte përgjigje këtij pretendimi të kërkuesit, duke i argumentuar atij në këndvështrim të sigurisë juridike dhe të drejtave të fituara, nëse vendimet e gjykatës së shkallës së parë dhe të apelit kanë qenë apo jo në përputhje me standardet kushtetuese “të sigurisë juridike” dhe “të arsytimit gjyqësor”. Kjo qasje e Gjykatës së Lartë do të ndihmonte eventualisht edhe një kontroll subsidiar efektiv të Gjykatës Kushtetuese mbi vendimmarrjen e Gjykatës së Lartë.

B.2. Për cenimin e standardit të gjykatës së caktuar me ligj, arsytimit të vendimit dhe aksesit në gjykim nga Gjykata e Apelit dhe Gjykata e Lartë

29. Kërkuesi pretendon se është cenuar standardi i gjykatës së caktuar me ligj, pasi Gjykata Administrative e Apelit duhej të mos i referohej Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, por ta rikthente çështjen për rigjykim pranë Gjykatës së Shkallës së Parë Administrative Korçë, në përputhje edhe me vendimin unifikues nr. 3, datë 6.12.2013, të Gjykatës së Lartë. Po kështu, kjo gjykatë ka cenuar edhe standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor, sepse nuk u ka dhënë përgjigje argumenteve të parashtruara në ankim nga pala paditëse, duke krijuar edhe dyshime për anësi në gjykim. Po ashtu, sipas tij, vendimi i Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nuk ka pasqyruar shkaqet e pretenduara dhe nuk u ka dhënë përgjigje pretendimeve të paraqitura në rekurs, të cilat kanë të bëjnë me shkellen e parimeve themelore të procesit të rregullt ligjor.

30. Nga faktet rezulton se kërkuesi i është drejtuar Gjykatës së Apelit Korçë kundër vendimit nr. 2281, datë 4.11.2003. Me vendimin nr. 3, datë 6.12.2013, GJL-ja ka unifikuar praktikën e kompetencës së gjykatave administrative. Gjykata e Apelit Korçë ka vendosur me vendimin nr. 80, datë 25.2.2014, të shpallë moskompetencën dhe dërgimin për kompetencë Gjykatës Administrative të Apelit. Gjykata Administrative e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1732, datë 13.5.2014, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 2281, datë 4.11.2013, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë.

31. Gjykata ka theksuar qëndrimin e saj se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, më tepër i Gjykatës së Lartë. Kur në rekurs janë ngritur pretendime të cilat janë të rëndësishme për verifikimin e kushtetutshmërisë së procesit të zhvilluar në gjykatat e zakonshme, Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e subsidiaritetit, që udhëheq raportet ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, duhet të investohet në ekzaminimin e tyre dhe të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to (*shih vendimin nr. 45, datë 3.7.2017, të Gjykatës Kushtetuese*). Po në këtë drejtim Gjykata ka vlerësuar se Gjykata e Lartë, rast pas rasti, duhet t'u japë përgjigje shkaqeve të parashtruara në rekurs. Në të tilla raste kërkuesi, duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, për shkak të vendimit të mospranimi të rekursit, i cenohet jo vetëm standardi i arsytimit të vendimit, por edhe e drejta e aksesit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, si dhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 45, datë 3.7.2017; nr. 81 datë 18.12.2017, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Bazuar në standardet e mësipërme kushtetuese, si dhe duke pasur parasysh natyrën e pretendimeve të ngritura në rekurs, që lidhen me mosrespektimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë dhe mosmarrjen parasysh të jurisprudence së Gjykatës Kushtetuese, vlerësojmë se Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë duhej të kishte vlerësuar bazueshmërinë e tyre dhe të jepte në përfundim një vendim të arsyetuar në lidhje me këto pretendime për sa i përket “gjykatës së caktuar me ligj” dhe “arsytimit të vendimit gjyqësor”.

Vetëm në këtë mënyrë do të garantohej e drejta e kërkuarit për akses efektiv në gjykatë dhe, lidhur me të, standardi i arsyetimit të vendimit gjyqësor sipas standardeve të vendosura tashmë nga jurisprudenca kushtetuese.

33. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor nga ana e Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/1/“F” dhe 134/2 të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijuese, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2017-1718, datë 5.7.2017, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare. Vendosur në datën 15.2.2018.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Gani Dizdari